

Društvo za kvalitetu - Hrvatska udruga medicinskih sestara, Hospital Days 2015. Sestrinstvo u Hrvatskoj nakon ulaska u EU

Society for Quality – Croatian Nurses Association, Hospital Days 2015. Nursing in Croatia after the EU

Josipa Bišćan¹, Vlasta Krešić²

¹Josipa Bišćan, mag. med. techn., predsjednica Društva za kvalitetu HUMS-a, Poliklinika Medikol, Voćarska 106, 10000 Zagreb, Hrvatska

¹Josipa Bišćan, mag. med. techn., President of the Society for Quality, Croatian Nurses Association, the Polyclinic Medikol, Voćarska 106, 10000 Zagreb, Croatia

²Vlasta Krešić, dipl. med. techn., tajnica Društva za kvalitetu HUMS-a, Dječja bolnica Srebrnjak, Srebrnjak 100, 10000 Zagreb, Hrvatska

²Vlasta Krešić, dipl. med. techn., Secretary of the Society for Quality, Croatian Nurses Association, Children's Hospital Srebrnjak, Srebrnjak 100, 10000 Zagreb, Croatia

Sažetak:

Konferencija „4. Hospital days“, održana je u Zagrebu od dana 1. do 2. listopada 2015. godine, u prostorijama Hypo Centra. Opisujemo sadržaje iz tematske skupine predavanja Sestrinstvo u Hrvatskoj nakon ulaska u EU, koje je organiziralo Društvo za kvalitetu HUMS-a. Opisuje se problematika stalno rastućeg broja odlaska MS/MT u inozemstvo, nedostaci u sustavi koji se odnose na MS/MT, (ne) mogućnost kontinuiranog trajnog usavršavanja, opterećenost administrativnim poslovima, potrebitost integracije sestrinstva kao autonomne profesije u zdravstveni sustav RH, potrebi izmjene Pravilnika o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, zdravstvenih djelatnika i medicinsko - tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti, ne zadovoljavajuća struktura MS/MT koja nije u skladu s uvjetima koje pripisuju današnji pravni akti, a nije ni u skladu sa Zakonom o sestrinstvu, visoka prosječna životna dob MS/MT.

Ključne riječi: sestrinstvo • obrazovanje • kompetencije • EU

Kratki naslov: Društvo za kvalitetu - Hospital Days

Abstract:

The conference “4. Hospital days”, was held in Zagreb from 1st to 2nd October 2015, at the premises of Hypo Center. We discussed the content of the thematic group lectures entitled *Nursing in Croatia after joining the EU*, organized by the Society for the quality of Croatian Nurses Association. Describe are the issues of permanent increasing number of departure nurses/technicians abroad, deficiencies in the Croatian health system related to the nurses / technicians, (no) the ability of methods for continuous education, the burden of administrative work, the necessity of integration of nursing as an autonomous profession in the health care system, the need to amend the rules on the minimum requirements in terms of space in health institutions, health care professionals and medical - technical equipment for the increase the quality of health services, not satisfactory educational structure of nurses / technicians, which is not in accordance with the conditions attributed to today's legal acts, and not in accordance with the general laws of nursing, high average life age of employed nurses / technicians in Croatia.

Keywords: nursing • education • competences • EU

Running head: Society for Quality - Hospital Days

Received February 14th 2014;

Accepted February 16th 2014;

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Josipa Bišćan, mag. med. techn., President of the Society for Quality, Croatian Nurses Association, Polyclinic Medikol, Voćarska 106, 10000 Zagreb, Croatia • Mob: +385 91 45- 94 706 • E-mail: gl.sestra@medikol.hr

Hospital Days najveća je regionalna poslovno-tehnološka konferencija koja okuplja vodeće stručnjake iz područja zdravstva, informacijske tehnologije [IT], farmacije i zdravstvenog osiguranja [1].

Konferencija se četvrti put tradicionalno održavala u organizaciji tvrtke IN2, a u dva dana programa konferencije sudjelovalo je oko 75 predavača i oko 700 sudionika [2]. Program je bio podijeljen u **tematske blokove** i odvijao se **paralelno u više dvorana**. Sestrinski blok Konferencije održan je prvi radni dan, pod naslovom „*Sestrinstvo u Hrvatskoj nakon ulaska u EU*“. Nakon pozdravnog govora

ra i uvodnih napomena o temi stručnog sastanka, predsjednica Društva za kvalitetu Josipa Bišćan kroz uvodno predavanje: *Sestrinstvo jučer, danas, sutra*, osvrnula se na razvoj sestriinske profesije u RH još od 1921. do danas, prisutnu problematiku u sestrinstvu kroz cijelo to razdoblje, te viziju razvoja modernog sestrinstva Republike Hrvatske [RH] u budućnosti. Kao najvažnije istaknula je neusklađenost sa Direktivom EU, zakonima (zdravstvena zaštita, sestrinstvo), nejasnom ulogom medicinskih sestara u sustavu u odnosu na obrazovanje uz neriješene kompetencije i neusklađenu kliničku praksu. Od 2015. godine

u RH postoji i prva generacija petogodišnje obrazovanih medicinskih sestara/tehničara [MS/MT] s istim kompetencijama koje imaju i MS/MT prvostupnice što stvara probleme u organizaciji rada. Istaknula je i problem stalno rastućeg broja odlaska MS/MT u inozemstvo [3].

Zanimljivo je bilo predavanje Anice Prašnjak, predsjednice Glavnog Vijeća Hrvatskog strukovnog sindikata medicinskih sestara - medicinskih tehničara koja je da u Hrvatskoj nedostaje 12.000 medicinskih sestara i tehničara, dok njih oko 2.000 čeka svoj posao na Zavodu za zapošljavanje [3]. Također, da je u sustavu zdravstva i dalje na snazi zabrana zapošljavanja pri čemu se krše ustavna prava čovjeka, i da je odluka o zabrani zapošljavanja nezakonita. Govorila je i o potrebi izmjene Pravilnika o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, djelatnika u zdravstvu i medicinsko - tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti s obzirom da isti ne prati izmjene koje su se pojavile u sustavu zdravstva, kao i to da Nacionalna strategija razvoja zdravstvenih ustanova od 2012. - 2020. godine sadrži nedostatke koji se odnose na MS/MT, te cjelokupan sustav zdravstva.

Milica Tikvić, predstavnik Hrvatske udruge patronažnih sestara u predavanju se osvrnula na aktualnosti i problematiku MS/MT u primarnoj zdravstvenoj zaštiti [3]: u posljednjih nekoliko godina medicinske sestre u domu zdravlja u timovima primarne zdravstvene zaštite suočene su sa stalnim promjenama i novinama koje su sastavni dio reforme zdravstva u RH. Najčešći problemi s kojima se suočavaju MS/MT su informatizacija primarne zdravstvene zaštite, (ne)mogućnost kontinuiranog trajnog usavršavanja, opterećenost administrativnim poslovima, prisutno nezadovoljstvo MS/MT jer ne mogu pružiti onakvu uslugu kakvu bi kao zdravstveni djelatnici željele i s kojom bi bolesnik bio u potpunosti zadovoljan. Složenost poslova MS/MT koje djeluju u zajednici na područjima rada javnog zdravstva, a koje karakterizira samostalan rad, ukazuje na potrebu uvođenja ljudskih resursa sa stupnjem visokog obrazovanja MS/MT. Sestrinstvo u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (PZZ) ima mogućnosti razvoja prema iskustvima i primjerima dobre prakse razvijenih zemalja članica Europske unije u pružanju sestrinske skrbi u zajednici, ali na navedenoj problematiki treba proaktivno djelovati.

Predsjednica Hrvatske udruge kardioloških medicinskih sestara Ana Ljubas kao glavni problem istaknula je potrebu MS/MT za stjecanjem više razine znanja, vještina, sposobnosti i stavova kako bi osigurale učinkovitu i kvalitetnu skrb te štitile sigurnost svojih pacijenata [3]. MS/MT ne provode samo zdravstvenu njegu nego i nastavljaju liječenje nakon vrlo zahtjevnih operacija i invazivni dijagnostičkih pretraga koje odrađuju naši liječnici što iziskuje i potrebnu razinu obrazovanja na specijalističkim studijima i organizaciju subspecijalističkih tečajeva za MS/MT (zatajivanje srca, elektrostimulacija, ehokardiografija i sl.). Integracija sestrinstva kao autonomne profesije u zdravstveni sustav RH s potpunim uvažavanjem kompetencija i uključivanje MS/MT u oblikovanje zdravstvene i socijalne politike jedino može značajno poboljšati krajnje ishode liječenja kardiovaskularnih bolesti.

Predsjednik Hrvatskog društva medicinskih sestara anestezije, reanimacije, intenzivne skrbi i transfuzije i potpred-

sjednik Svjetske federacije medicinskih sestara intenzivne skrbi Adriano Friganović istaknuo je da obrazovanje MS/MT na poslovima anestezije i intenzivnog liječenja nije usklađeno s obrazovanjem u zemljama europske unije i potrebna je hitna izrada programa specijalističkog usavršavanja [4]. Podsjetio je kako se sustavno ignorira priznavanje visoke stručne sprema MS/MT koje su raspoređene na najzahtjevnija radna mjesta u bolničkom sustavu. Obrazovna struktura MS/MT u bolničkim ustanovama RH ne zadovoljava ni sadašnje uvjete propisane važećim pravilnicima, a nije ni u skladu sa Zakonom o sestrinstvu. Također, medicinske sestre su izložene pritiscima u bolnicama da tijekom 24 satne skrbi provode mnogobrojne postupke koje nadilaze njihove zakonom propisane ovlasti. U isto vrijeme u bolničkom sustavu postoji više od 500 MS/MT prvostupnica koje su svoje obrazovanje same platile, a uprave bolnica ih ne raspoređuju na propisana radna mjesta, svjesno kršeći važeće propise i sigurnost bolesnika.

Nakon održanih predavanja održan je i Okrugli stol na temu *Kako je biti medicinska sestra u Republici Hrvatskoj nakon ulaska u EU?* kojeg je vodila Josipa Biščan, a sudionici su bili svi predavači kojima se pridružila i Marija Gilja v.d. predsjednice HUMS-a [3]. Rasprava na temu pokazala je značajnu zainteresiranost svih sudionika, te je utvrđena potreba za hitnim promjenama s kojima trebaju biti upoznate MS/MT, te je zaključeno kako je potrebno:

- Uskladiti zakonski sestrinstvo u RH s Direktivom EU 2005/36/ i 55/13
- Zakonski definirati temeljno obrazovanje medicinskih sestara u smislu kompetencija te premostiti raskorak između obrazovanja i kliničke prakse i revidirati kompetencije
- Uspostaviti četverogodišnje obrazovanje – tehničar zdravstvene njege (uz mogućnost upisa na visoko obrazovanje), ukinuti petogodišnje
- Studij - trogodišnji dodiplomski i dvogodišnji diplomski, doktorski studij sestrinstva
- Uspostaviti specijalizacije u sestrinstvu na osnovu formalnog obrazovanja nakon trogodišnjeg dodiplomskog studija
- Utvrditi trenutačno stanje i potrebe za medicinskim sestrama na svim razinama zdravstvene skrbi
- Uskladiti sistematizacije radnih mjesta u zdravstvenim ustanovama na osnovu stvarnih potreba i kriterija
- Urediti status medicinskih sestara prema stupnju obrazovanja (priznati koeficijent VSS) Uredbom o koeficijentima i nazivima radnih mjesta
- Nastojati pronaći rješenja kako zaustaviti medicinske sestre da ostanu u RH
- Izraditi i prihvatiti Strategiju razvoja sestrinstva u RH kao obavezni dio Nacionalne strategije razvoja zdravstva
- Iskoristiti priliku velikog glasačkog tijela (36.964 med.sestara) u rješavanju statusa medicinskih sestara u sustavu obrazovanja, rada, zdravstva
- Organiziranošću kroz sestrinske institucije i brojnošću (najzastupljeniji u sustavu zdravstva) utjecati na zdravstveno-političku scenu

U tematskom bloku Zdravstveni radnici Josipa Bišćan je održala predavanje *Sestrinstvo u Hrvatskoj nakon ulaska u EU*. Zapitala je znamo li kakvu kvalifikacijsku strukturu MS/MT treba sustava zdravstva RH? Znaju li to MS/MT, njezine vodeće stručne i regulatorne institucije, ministri nadležni za zdravstvo, obrazovanje, znanost i znaju li to naši korisnici – pacijenti? U Hrvatskoj komori medicinskih sestara (HKMS) trenutno je registrirano 36.964 MS/MT, od toga ih je 1,5 % visokoobrazovanih, 22,5 % prvostupnica i 76 % srednje obrazovanih MS/MT. Niti tako mali postotak visokoobrazovanih MS/MT nažalost još uvijek nije prepoznat niti sistematizacijom radnih mjesta predviđen u zdravstvenim ustanovama. U predavanju se osvrnula na najvažnije probleme u sestrinstvu koji su izneseni i u predavanjima na Sestrinskom bloku. Zapitala je kako je moguće da na burzi imamo oko 2.000 MS/MT, a da pritom nedostaje MS/MT

za rad. Uz to, naglasila je kako je broj MS/MT koje odlaze izvan granica RH sve veći i češći (u 2015. godini je RH napustilo 408 MS/MT), no to još uvijek nije percipirano kao ozbiljna opasnost budućnosti zdravstvenog sustava. Problem je što je i prosječna životna dob MS/MT koje su u radnom odnosu 41 godina. Sestrinstvo je u Europskoj uniji prioritetno područje, i zapitala je gdje je sestrinstvo u tim prioritetima unutar Republike Hrvatske?

Literatura / References

- [1] Available at: http://www.newlondonhospital.org/hospitaldays/index_schedule.php. retrieved at 1st October 2015.
- [2] Available at: <http://hospital.in2.hr/Home/Custom?code=6f109464-b610-4716-bf4d-7bd6655b1d71>. retrieved at 1st October 2015.
- [3] Available at: <http://hospital.in2.hr/Agenda/SpeakerList>. retrieved at 1st October 2015.